

Pwyllgor	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
Dyddiad	22 Ebrill 2021
Teitl	RHEOLAETH O ARDDANGOSFEYDD TÂN GWYLLT
Aelod Cabinet	Cynghorydd Gareth W Griffith
Awdur	Dafydd Wyn Williams – Pennaeth Adran Amgylchedd
Pwrpas	Egluro'r cyfrifoldebau statudol a'r trefniadau gwaith sydd gan y Cyngor o ran rheolaeth o arddangosfeydd tân gwyllt.

1. CEFNDIR

1.1. Cyflwynir yr adroddiad mewn ymateb i rybudd o gynnig gan y Cynghorydd Paul Rowlinson sef:

"Gofyn i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau roi sylw o fewn ei raglen waith i adolygu pa gamau all y Cyngor gymryd i hyrwyddo neu annog:

- fod pob arddangosfa tân gwyllt cyhoeddus o fewn ffiniau'r sir yn cael ei hysbysebu ymlaen llaw, o fewn ei gyffiniau gan roi cyfle i bobl gymryd rhagofalon dros eu hanifeiliaid a phobl sy'n agored i niwed.
- ymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o effaith tân gwyllt ar les anifeiliaid a phobl sy'n agored i niwed – gan gynnwys y rhagofalon y gellir eu cymryd i liniaru risgiau.
- cyflenwyr lleol tanau gwyllt i werthu tân gwyllt llai swnllyd ar gyfer arddangosfeydd cyhoeddus.
- pobl i gyfyngu defnyddio tân gwyllt i gyfnod agos at ddyddiadau arbennig."

1.2 Er mwyn ceisio ymateb i'r materion a godir uchod ac i hwyluso mewnbwn y Pwyllgor Craffu, credir ei fod yn bwysig i egluro yn gyntaf beth yw cyfrifoldebau statudol y Cyngor gyda tân gwyllt ac arddangosfeydd tân gwyllt, yn ogystal ac egluro unrhyw drefniadau gwaith sydd gan y Cyngor sydd ddim yn ofynnol yn statudol. Gellir wedyn ymateb i'r pwyntiau bwled uchod yn unigol.

2. CYFRIFOLDEBAU STATUDOL A THREFNIADAU GWAITH

Gwerthiant a diogelwch cynnyrch

2.1 Mae cyfrifoldebau statudol gan y Cyngor o ran gwerthiant tan gwyllt yn cael eu gweithredu gan y Gwasanaeth Safonau Masnach, Marchnadoedd a Ffeiriau (Gwarchod y Cyhoedd), yr Adran Amgylchedd ac wedi eu cyfyngu i:

- Deddf Ffrwydron 2014
- Rheoliadau Tân Gwyllt 2004
- Rheoliadau Erthyglau Tân Gwyllt (Diogelwch) 2015

2.2 Mae'r Ddeddf Ffrwydron 2014, yn rhoi cyfrifoldeb ar y Cyngor i drwyddedu pob busnes neu eiddo sydd yn dymuno storio tân gwyllt. Mae cofrestr yn cael ei gadw, a bydd pob eiddo yn derbyn archwiliad i sicrhau fod yr eiddo yn addas i storio tân gwyllt, ac yn cydymffurfio gyda'r gofynion.

- 2.3 Mae Rheoliadau tân gwyllt 2004 a Rheoliadau Erthyglau Tân Gwyllt (Diogelwch) 2015 yn rhoi cyfrifoldeb arnom i gyfyngu cyflenwad tân gwyllt yn ogystal â sicrhau diogelwch a safonau'r tân gwyllt ei hunain (y cynnyrch). Mae hyn yn cynnwys cyfyngu'r cyfnod lle ceir gwerthu tân gwyllt i dymhorau penodol, ynghyd a sicrhau nad ydy tân gwyllt yn cael ei werthu i unrhyw un o dan oed penodol. Y cyfnod penodol yw:
- 15fed o Hydref i 10fed o Dachwedd
 - 26ed o Ragfyr dan 31ain Ragfyr
 - Blwyddyn newydd Tsieineaidd a 3 diwrnod blaenorol
 - Diwrnod diwali a 3 diwrnod blaenorol.
- 2.4 Mae'n werth nodi bod posib gwneud cais am drwydded i werthu tân gwyllt trwy'r flwyddyn o dan y Rheoliadau. Mae'r gost o hyn fodd bynnag yn sylweddol uwch na cost trwydded cyffredin. Ar hyn o bryd mae'n werth nodi mai dim ond 1 eiddo yng Ngwynedd sydd hefo trwydded o'r fath.
- 2.5 Mae 4 math o dân gwyllt (categori F1/F2/F3/F4). Mae trwydded yn caniatáu storio a gwerthiant o dan gwyllt categori F1, F2 a F3, sef tân gwyllt sydd yn addas i ddefnyddwyr yn unig (defnyddiwr / defnydd y cyhoedd yn unig). Mae categori F4 yn fath proffesiynol o dân gwyllt sydd â pherygl uchel ac i'w defnyddio gan berson proffesiynol, neu sydd hefo gwybodaeth arbenigol i ddefnyddio mewn arddangosfeydd proffesiynol. Nid oes gennym unrhyw berson/busnes yng Ngwynedd sydd yn storio/gwerthu tân gwyllt categori F4.
- 2.6 Mae'n rhaid i dân gwyllt F1/F2/F3 gyrraedd gofynion diogelwch hanfodol, ac mae'n werth nodi na chaiff lefel sŵn fod yn uwch na 120db oddi fewn pellter perthnasol (F1 – 1 medr, F2 – 8 medr, F3 – 15 medr).
- 2.7 Yn gyffredinol nid oes tystiolaeth o unrhyw broblemau o ran cydymffurfio gyda'r gofynion statudol o safbwynt gwerthiant a diogelwch cynnyrch, ac mae cydweithrediad da rhwng y Cyngor a'r busnesau perthnasol.
- 2.8 Yn **Atodiad 1** i'r adroddiad, rhoddir trosolwg mwy manwl o beth yw'r gofynion, mewn dogfen gan y grŵp Safonau Masnach Cymru, sydd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r Gwasanaethau Safonau Masnach ar draws Cymru.

Materion sŵn

- 2.9 O safbwynt materion yn ymwneud yn benodol a llygredd sŵn, mae gan y Cyngor bwerau statudol sydd yn cael eu gweithredu gan y Gwasanaeth Rheolaeth Llygredd a Thrwyddedu (Gwarchod y Cyhoedd). Y Ddeddfwriaeth berthnasol sy'n caniatáu grymoedd i'r Cyngor i ddelio gyda achosion o niwsans sŵn yw y Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990. Er mwyn gweithredu o dan y Ddeddf mae'n rhaid wrth dystiolaeth, fod digwyddiad yn debygol o greu niwsans statudol, neu fod tystiolaeth fod sawl digwyddiad rheolaidd ac aml wedi achosi pobl ddioddef sŵn yn eu tai.
- 2.10 Pan mae defnydd tân gwyllt mewn digwyddiad swyddogol, mae swyddogion yn gallu rhoi cyngor ar sut i arbed effeithiau gwaethaf sŵn, a gofyn am gyfyngu'r amseroedd mae tân gwyllt yn cael eu defnyddio, os yw'r Cyngor yn cael gwybod am y digwyddiad. Pan mae tân gwyllt yn cael ei ddefnyddio yn achlysurol iawn, yn ddirybudd gan unigolion, nid yw yn bosib gweithredu pwerau atal niwsans statudol oherwydd diffyg tystiolaeth fod y niwsans yn mynd i ddigwydd eto.

- 2.11 Nodir hefyd, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd i law, mai pur anaml yw'r achosion gwynion yn cael eu cyflwyno i Wasanaeth Rheolaeth Llygredd a Thrwyddedu (Gwarchod y Cyhoedd), ynglŷn ag arddangosfeydd tan gwyllt sydd wedi eu trefnu. Os oes achosion lle mae tân gwyllt yn cael ei ddefnyddio mewn modd gwrth gymdeithasol, yna mae hyn fel arfer yn fater sydd yn cael ei gyfeirio at yr heddlu.

Ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth a chynghori defnyddwyr / trefnwyr

- 2.12 Yn ogystal â'r cyfrifoldebau statudol y cyfeirir atynt uchod, mae'r Gwasanaeth Safonau Masnach, Marchnadoedd a Ffeiriau yn ymgymryd â gwaith sydd ddim yn statudol mewn perthynas â than gwyllt.
- 2.13 Mae ymgyrchoedd yn cael eu cynnal yn flynyddol o ran diogelwch gyda choelcerthi a than gwyllt, yn ymgorffori cyngor ymarfer da i bobl sydd yn trefnu arddangosfeydd tân gwyllt o ran peidio tanio tân gwyllt yn rhy hwyr yn y nos ac ati.
- 2.14 Mae'r trefniadau ar gyfer codi ymwybyddiaeth yn cynnwys cydweithio gyda'r Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, gyda datganiadau i'r wasg yn cael eu cylchredeg yn flynyddol, a threfniadau cyffelyb hefyd yn cael eu gweithredu ar lefel genedlaethol.
- 2.15 Mae trefniadau mewn gwaith gwirfoddol mewn lle felly sydd yn gweithredu drwy godi ymwybyddiaeth a chyfeirio darpar ddefnyddwyr / trefnwyr tuag at y gofynion perthnasol ac ymarfer da, er enghraifft y Cod Tân Gwyllt sydd wedi ei gynnwys fel **Atodiad 2** i'r adroddiad hwn. Nodir fod y Cod Tân Gwyllt yn cynnwys cyfeiriad at y canlynol:
- Parchwch eich cymdogion - peidiwch â thanio tân gwyllt yn hwyr yn nos a chofiwch fod rheoliadau i'w dilyn.
 - Cadwch unrhyw anifeiliaid anwes yn y tŷ yn ystod y nos.

3. YMATEB I'R RHYBUDD O GYNNIG

- 3.1 Gan nodi'r gofynion statudol uchod a'r gwaith anstatudol sydd yn cael ei wneud gan y Gwasanaethau, cynigir y sylwadau canlynol ar y pwyntiau bwled sydd yn y rhybudd o gynnig:
- **fod pob arddangosfa tân gwyllt gyhoeddus o fewn ffiniau'r sir yn cael ei hysbysebu ymlaen llaw, o fewn ei gyffiniau gan roi cyfle i bobl gymryd rhagofalon dros eu hanifeiliaid a phobl sy'n agored i niwed.**
- 3.2 Yn ddelfrydol cytunir y byddai hyn yn ymarfer da a gallwn barhau i godi ymwybyddiaeth o ymarfer da, ond yn anffodus nid oes gan y Cyngor bwerau i orfodi hyn.
- **ymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o effaith tân gwyllt ar les anifeiliaid a phobl sy'n agored i niwed – gan gynnwys y rhagofalon y gellir eu cymryd i liniaru risgiau.**
- 3.3 Yn ystod y cyfnodau gwerthu tân gwyllt, mae'r Gwasanaeth Safonau Masnach, Marchnadoedd a Ffeiriau yn ceisio sicrhau fod gwybodaeth yn cael ei rannu ar ymarfer da yn ymwneud a diogelwch tân gwyllt, y peryglon ac ati. Fel arfer drwy bostio ar dudalennau gwefannau cymdeithasol y cyngor e.e. facebook/twitter. Hefyd, fel y nodir uchod mae ymgyrchoedd yn cael ei chydlynu ar y cyd gyda'r Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, yn ogystal ac ar lefel genedlaethol, sydd yn cynnwys datganiadau i'r wasg yn genedlaethol ac yn lleol.

- **cyflenwyr lleol tanau gwyllt i werthu tân gwyllt llai swnllyd ar gyfer arddangosfeydd cyhoeddus.**

3.4 Mae pob cyflenwr yng Ngwynedd wedi ei drwyddedu i werthu categori F1, F2 neu F3 yn unig. Mae hyn yn golygu na fydd lefel sŵn yn uwch na 120db oddi fewn pellter perthnasol (F1 – 1 medr, F2 – 8 medr, F3 – 15 medr).

- **pobl i gyfyngu defnyddio tân gwyllt i gyfnod agos at ddyddiadau arbennig.**

3.5 Mae'r Gwasanaeth, Safonau Masnach, Marchnadoedd a Ffeiriau yn gyfrifol am yr ochr storio a gwerthu tân gwyllt. Mae gwerthiant wedi ei gyfyngu i gyfnodau penodol sydd yn agos i'r dyddiadau arbennig fel sydd wedi ei grybwyll eisoes.

3.6 Yn gyffredinol mae'r cyfyngiadau gwerthu yn tueddu i ddylanwadu ar y cyfnod mae rhywun yn tanio tân gwyllt, ond mae hawl i rywun danio tân gwyllt unrhyw ddiwrnod o'r flwyddyn, yn ddarostyngedig i gyfyngiadau sydd yn atal hynny rhwng 11pm a 7am heblaw am:

- Noson tân gwyllt lle gellir tanio hyd at hanner nos
- Noson Galan, Diawli a blwyddyn newydd Tsieineaidd hyd at 1am

3.7 Felly, yn anffodus gan fod y gyfraith yn caniatáu'r uchod o ran tanio tân gwyllt, ni ellir gorfodi pobl i ddefnyddio tân gwyllt i gyfnod agos at ddyddiadau arbennig.

4. ARGYMHELLION

4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu dderbyn yr adroddiad a chyflwyno unrhyw sylwadau.

ATODIADAU

ATODIAD 1: Canllawiau gan grŵp Safonau Masnach Cymru

ATODIAD 2: Y Cod Tân Gwyllt